

Sicut ei vicioꝝ vane glie cōtēptor et hoꝝ q̄b̄ p̄di-
tus es nō acerb⁹ exactor esto **N**ulli⁹ ipudentiā de-
spicias **R**ari sermonis esto. loquētū patiēs auditor
Seuer⁹ nō seu⁹. hilares nō spernas **S**apientie cupi-
d⁹ ⁊ docil⁹ **Q**ue nosti sine arrogātia postulāti imptire

Que nescis sine occultatōe ignozātie tibi postula iptiri
Hec ē vltia ps h⁹ capituli d̄ tpancia **I**n q̄ seneca p̄tima officia tpan-
cie sup addit cū rpetitōe q̄rūdā p̄ habitōꝝ **E**t vult p̄mo q̄ tu cōinēs fir-
m⁹ eē debes i diffortunijs vl̄ aduersitatib⁹ ⁊ arcāsp̄er⁹. **vñ Cato Cū**
fuerz felix q̄ s̄ aduersa caucto Nā vltia raro corz. Iō eē sen li. viij. de
naturalib⁹ sic dic̄ Nescis fortuna q̄scere nūc leta nūc trist⁹. D̄z igit̄ ne-
mo i p̄speritatib⁹ gaudere neq̄ i aduersitatib⁹ desiciat. Et subdit q̄ cō-
inēs d̄z eē hūilīs occultator suaz xtutū. h̄ ē nō d̄z q̄rere gliaz vanā de
suis xtutib⁹. Nā glia labil̄ ē vt dic̄ m̄q̄ Seneca i ep̄la q̄dā ad Lucil.
Quid de vanis gliaz hoib⁹. Quid mīme p̄dest to cōtenere debes va-
nā gliaz. q̄ facit̄ veadit sicut flos Tull. q. offi. Et subdit q̄ cōinēs
estā nō d̄z eē crudel̄ exactor vl̄ corrector ulloꝝ hoꝝ q̄b̄ anposi⁹ ⁊ p̄po-
sit⁹ ē i dignitate s̄ hūil̄ vt p̄ paruit Neq̄ etiā cōinēs alie⁹ ispiētā
ignere d̄z Nā magna mīa ē miserere ispiēt⁹. vt dicat̄ Platin⁹ p̄hs Et
soannes pauca loq̄ d̄z. ⁊ illa q̄ loq̄tur d̄nt eē h̄a **Suxta illd̄ moral̄ Ser-**
mo breuis tuo p̄cedat ab ore. Sillr Cato Nō sis v̄tor⁹ ⁊c. Et d̄z eē
cupid⁹ sapientie Nā nihil vtil⁹ hoib⁹ i hac vita ē q̄ ip̄a. Quia dispoit
oia. vt d̄z Sapiēte viij. Et vitā q̄etā effiat. vt dic̄ Seneca ad Lucil.
Et cōinēs eē d̄z eē docil⁹. h̄ ē diligēt̄ insistere d̄z studio **Quare dicat̄**
Sen i lxxvij. ad Lucil. q̄d̄m viuas tā diu discas. vñ Cato Instrue
p̄cept̄ animi ne discere cesses Nā sine doct̄na vita ē ⁊c. Etā p̄mens
imptiri debet illud q̄d̄ p̄t postulanti. cur⁹ ratio an̄ habita ē Et ea q̄ tu
ignozas sine verecūdia inq̄re ab alijs Nam p̄ hec anim⁹ tu⁹ eleuaf. vñ
Sepe rogare rogata tenere nūc retenta docere **Hec tria discipulū faci-**
unt superare m̄q̄m. Ideo nō debes vereri d̄ inq̄sitiōe nec occultare tu-
am ignozātiā Nō enī vicū ē
nihil scire s̄ nihil discere velle

De iusticia.

Iusticia p̄ hec xtus est **Q**uid at̄ est iusticia.
nisi tacita nature cōnexio in adiutorū mul-
toꝝ adinuēta **E**st q̄d̄ est iusticia nisi n̄ra p̄stitutio seu
diuina lex ⁊ viculū hūane societati. **I**n hac at̄ nō exi-
stimam⁹ q̄d̄ expediat **E**xpediat illa quicq̄ dictauerit.

Iustum est ultimum et principale capitulum huiusmodi libelli Seneca in quo de
terminat de ultima salute cardinali scilicet Iustitia Et dividit in duas partes
In prima parte ponit Seneca definitionem iustitiae scilicet proprietates et officia iustitiae
ibi Si quis etc. In prima parte inquit primo quod iustitia est virtus secundum Ciceronem
de officiis iustitia tertio quod ipsa est virtus et illa patet in textu secundum ordinem Antiquorum
de his inspectis aliquid dicitur promittenda scilicet quaedam generalia per notitiam sequentium
hinc de se quatuor. primo quod iustitia respicit ea quae sunt in communicationibus
humane vite. ut dicit philosophus v. ethicorum. Sicut magister hinc in libro quoniam dicit quod ipsa sit reg
ta in adiutorium multorum Quicquid ei ratione licitum dicit esse dicitur hinc persequendum est
Et recta ratio dicitur in humanis conditionibus vite necessarius equitate et equi
tate merito equitas fundata est quae proprium obiectum est iustitiae secundum principia
le est quod consistit iustitia in eo quod proprium ei accipit est Proprium ei accipit ipsi est red
dere unicuique quod suum est Nam materia iustitiae est operatio exteriorum secundum quod
ipsa vel res quae per ea agit sit respectu alterius Proprium est cuiuslibet est quod su
bi dicitur secundum equitatem et proportionem iustitiae proprium accipit iustitiae est reddere
unicuique quod suum est Tertium est de equitate ipsi iustitiae In ipsa sicut no
tificat secundum Ambrosium in libro de officiis Est quae unicuique reddit quod suum est alie
nium non vendicat. iustitiam non negligit ut eorum equitatem custodiat. Idem
secundum beatum Thomam in secunda ii. q. liij. sic diffinit Est constans prope
tate quae voluntas unicuique quod suum est tribuens Sicut a philosopho v. ethicorum.
Est habitus secundum quem aliquid dicitur operari secundum electionem iusti.

Quisquis hanc sectari desideras pro deo time et eum
ama ut amat. ab eo Amabatur autem deum si imitaberis. eum in his
aut omnibus vel potest nulli nocere. Et tunc cum ad appellabunt

te viz iustum et omnes te sequuntur venerabunt et diligere

In hac parte Seneca ponit praeter executivam ponendo proprietates et officia
iustitiae. dicitur primo quod secutor iustitiae principaliter debet timere deum. In p
verbis christi. In timore domini esto tota die Nam initium sapientie est timor
domini etc. Nam timor domini. ut ibidem dicitur gloria et gloriator letitia est. Non
deum timere debemus ut amemur ab eo. Non est diligere pro omnibus debemus
eum. vnde Cato Si deus est animus ut nobis carmina dicitur. Nunc tibi precipue
sit pura mente colendus. Ille autem amat deum qui imitatur eum in suis mandatis. In
his ut omnibus proficere velit esse et nulli deum inferre quoniam quod si facit tunc omnes
homines appellabunt eum viz iustum et perfectum. Et omnes sequuntur et amant eum.

Iustum est ut si non solum non noceris sed etiam nocentes
prohibebis. Nam nulli nocere non est iustitia. Sed ab aliis
abstinetia. Ab his ergo incipe. et non auferas nisi ad ma
iora perchart. Etiam aliena ablata restitue. Raptores
quos ipsos ne ab aliis timendi se castiga et prohibe et coerce

Ubi Seneca post alia officia iustitie dicit nō solū i hō p̄sistit iustitia
vt nulli nocēas. s; eē p̄hibere nocētes. Nā nulli nocumētū iſſerre p̄prie
dicit nō ē iustitia imō req̄rit custodia ab alienis malis s; ab his docē
mētis debes incipere z nō cessare donec ad maiora p̄ueharis. Nā nō solū
aliena oblata restituere debes imō eē inuēta q̄ fuerit possessa z relicta.
vt dicit beatus Thomas in 2da ij. q. lxxvi. Et castigare et p̄hibere ip̄os
raptores ne ab alijs hoib; sint formidandi qz in hoc consistit p̄prie
actus iustitie vt vltimū est.

Quod nulla vox abiguitate p̄trouersā nectas. s; aīmi q̄
litate speculā. nihil tibi iſterſit an affirmes vlt neges
de religioe ac fide scias agi vbicūq; de veritate t̄ctat
Nā z si de i iurciurādo inuocet z iuocāti testis n̄ erit

An in nō trāſeas veritatē nec iustitie trāſileas legē
Hic Seneca post alia officia ad habitū iustitie p̄nētia. Et vult p̄rio
q̄ hō iust; de dubio s̄mone disceptationē facere nō dz. h idē Cato i
suis dogmatib; Irat; de re incerta cōcedere noli. Nā h̄ p̄prie ē stultoz
vt dz puer. xvij. capi. Labia stulti imilect se ritus et os ei; iurgia puo
cat. Et subdit seneca q̄ q̄litate animi inspicere dz iust; sic videlicet q̄ sit
inspector; bonoz mox. Et scire debes q̄ iste tractat; ē de religioe z fil
de. ideo seruāda est vbicūq; tractat; de veritate. Et si deū in iurciurā/
do iuocaueris et nō tibi testis fuerit p̄pterea nō debes trāſire veritatē
nec statim iustitie. Nā post deū ip̄a veritas colēda est vt vult. Pytha/
goras q̄ sola deo hoies p̄imos facit iō p̄hs. Empedocles inq̄. Cane
ab his q̄ veritatē n̄ fuāt iō nūq; fcedere dēs a lege veritat; nec iustitie

Quod si aliqui coarctat. mēdacio vti. vtē nō ad falsū s; ad
veri custodia. Et si p̄tigerit veritatē mēdacio f̄ dimē. n̄
mētien. s; poti; excusabis. q̄ ibi hō ē sta causa ē. Iust; se
creta nō pdit. tacēda enī tacet z loquenda loquitur.

Hic Seneca post alia officia ad habitū iustitie p̄nētia. Volēs q̄ si
tu aliqui spul; fueris aliqui frui mēdacio et vti debes ad cōseruatio/
nez veri et nō falsi nā ad iustitiā nos nati sum; vt dicit Cull; in li. i.
Nihil p̄stari; q̄ intelligi nos ad iustitiā eē nati nō ēi op̄inione sed na/
tura ius institutū est. Et n̄ ar iust; dz q̄ si ius fuās vti dz ad cōseruatio/
nem veri s̄mōis z p̄p̄ vtilitatē mēdacij. Mēdaciū ar scdm se mali ē et
fugitendū. vt dicit p̄hs iij. ethi. Quisq; q̄tis ē talia facit opaf z viuūt
nisi grā alic; opet. Si ar p̄tigerit nos vti mēdacio p̄p̄ vtilitatē p̄ximī z
n̄ p̄p̄ deceptionē vel grā lucri mēdaciū p̄ue nō ē. Et si hō iust; n̄ malfe
stat secreta iust; dz. S; fatui faciūt opposito mō d̄ qb; Alar;. Stul/
toz ē stulto q̄ mādat ballama cribro. Et vbi; pleno p̄ba tacēda vti

Quæ illi alta pax est & securâ etiâ tranquillitas ut dicitur illi a
mal' vicunt' ab istis aut mala vicant'. Hæc si studere cu
rauerit. let' et intrepid' finem tui curs' expectabis. **Tri**
sticiâ hui' mundi hilaris despicias. **E**t tumultuosa ex
pectabis quæ. **E**t ad extrema secur' properabis.

Hic pater ostendit Seneca quod summa res est & alta pax seu securâ tranquillitas
illi homini existit videlicet iusto qui tacenda tacet & loquenda loquitur. **E**t cum mali
homines suam partem a malis accipere omnia superat mala. **E**t sic refert Seneca. **S**i
iustus curam habuerit in studendo et retinendo ea que dicta sunt de iustitia. **I**ste tu
tus & let' expectare potest terminum sue vite. **E**t omnia huius mundi refutat videlicet
existit & inmensa sustinet & dicitur tunc ad extrema vite sue. **N**am iustitia
est. **M**ercurium est vocatio dei. **C**um autem illa duo officia frinet que possit. **A**ccidit
in illa de hoc cultu dei videlicet dicitur deo et homini. **P**rimus videlicet deo purgari res
legio nuncupat. **S**ecundum autem humanitas est secure et hilariter properare potest ad
extrema iudicia propter iustitiam homo res.

De mensura & moderatione prudentie

Hic sunt institutio de quatuor virtutum speciebus per quam te fa
ciunt videlicet. **S**i mensuram rectitudinis hanc eamque vivere di
vine fruaberis. **N**am si prudentia terminos suos excedat calli
dus pauidus acuminis eris ingenij investigator latentium
quicunque noxiarum ostentator: vocaberis inimicus timidus
suspicionibus attentus super aliquid timens. super aliquid quæres
semper aliquid existimans. **E**t subtilissimas suspicio
nes tuas ad reprehensionem alicuius impingens. admittis
so notaberis digito. astu plenus versipellis simplicita
tis inimicus. contemplatorque culparum et postremo vno
nomine a cunctis malus vocaberis homo.

Postquam Seneca determinavit specificè & singulari de quatuor virtutum
huius cardinalibus videlicet de prudentia magnanimitate sanctitia & iustitia
hic pater post epilogationem hanc virtutum. **E**t sic pro meliore habendam
memoria. **E**t primo post recapitulationem prudentie. **S**ecundo magnanimitatis
Tertio sanctitatis. **Q**uarto iustitie. **E**t presertim per ordinem in processu sic
c. iiij